

CYFARFOD:	PWYLLGOR IAITH
DYDDIAD:	14 Ionawr 2016
TEITL:	CWYNION IAITH
AWDUR:	GWENLLIAN MAIR WILLIAMS SWYDDOG DATBLYGU IAITH
PWRPAS YR ADRODDIAD	CYFLWYNO'R CWYNION DIWEDDARAF I'R PWYLLGOR.

CWYNION FFURFIOL YN ERBYN Y CYNLLUN IAITH

DYDDIAD	CWYN	YMATEB.
Mehefin 2015	<p>Derbyniwyd cwyn gan Gomisiynydd y Gymraeg (cyf: 1970) ynghylch methiant honedig i ddarparu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg. Roedd y gwyn yn ymwneud yn benodol â dogfennau yr ymgynghoriad cyhoeddus ar y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Roedd rhestr o ddogfennau wedi eu rhoi ar wefan y Cyngor a nodyn yn hysbysu'r cyhoedd bod modd cael copiâu o'r dogfennau ar gais, ond yn Saesneg yn unig. Dogfennau technegol gan ddarparwyr allanol oedd y rhain.</p>	<p>Wedi ymchwilio i'r mater, cadarnhawyd bod y dogfennau wedi eu cynnig yn Saesneg yn unig, ond y byddent yn cael eu cyfieithu maes o law fel rhan o'r broses arferol wedi ymgynghoriad. Nid oedd yr Adran Gynllunio wedi derbyn unrhyw geisiadau am y dogfennau a restrwyd, yn Saesneg nac yn Gymraeg, ac nid oeddynt wedi eu cyhoeddi yn llawn ar wefan y Cyngor gan nad oeddynt yn ddogfennau oedd yn rhan o'r ymgynghoriad ffurfiol ar y Cynllun Datblygu. Roedd y rhestr wedi ei pharatoi a'i chynnig fel dogfennau gwybodaeth bellach allai fod o ddiddordeb, nid fel rhai oedd yn angenrheidiol i'r broses ymgynghori. Derbyniodd Rheolwr Cynllunio (Polisi) yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd y cyfrifoldeb am y penderfyniad i gynnwys y rhestr ar y wefan yn unig ac i beidio cynnig y dogfennau yn ddwyieithog.</p> <p>Bu gohebu cyson rhwng swyddogion y Comisiynydd a'r Uned Hyrwyddo Iaith, dros rai misoedd, ar y mater, a daethpwyd a'r mater i ben ym mis Rhagfyr 2015 heb unrhyw gamau pellach. Mae'r Comisiynydd o'r farn bod y Cyngor wedi torri amodau ei Gynllun Iaith gan fod y dogfennau yn rhai cyhoeddus. Mae'r Cyngor yn gadarn yn ei farn nad oedd unrhyw fwriad gan yr Uned Polisi Cynllunio i gamarwain na dal gwybodaeth angenrheidiol i'r ymgynghoriad yn ôl. Bydd sylw penodol yn cael ei roi i eiriad y polisi iaith newydd er mwyn sicrhau bod y canllawiau ar ddogfennau cyhoeddus yn eglur.</p>
Medi 2015	<p>Derbyniwyd cwyn gan Gomisiynydd y Gymraeg (cyf. 2057 – derbyniwyd 10 Medi 2015) ynghylch methiant i ddarparu Tystysgrif Marwolaeth dwyieithog ac i fethu cofnodi'r achos marwolaeth yn Gymraeg.</p>	<p>O ganlyniad i natur hynod sensitif y gwyn, ymchwiliwyd yn fanwl iawn i'r achos hwn. Cadarnhawyd nad oedd Swyddfa Gofrestru Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am anfon tystysgrifau Saesneg/dwyieithog i'r achwynydd, ond yn hytrach eu bod wedi eu cyhoeddi gan Swyddfa'r Crwner. Roedd y Swyddfa Gofrestru wedi cyhoeddi tystysgrif dwyieithog i'r achwynydd ym mis Awst 2015 (ac wedi esbonio nad oedd modd cael</p>

		<p>tystysgrif uniaith Gymraeg), ond wedi â methu cofnodi'r achos marwolaeth yn Gymraeg oherwydd cyfyngiadau a osodir ar y cofrestryddion dan y Registration of Births and Deaths (Welsh Language) Regs, 1987, a chanllawiau y Swyddfa Gofrestru Gyffredinol, sydd yn nodi bod rhaid nodi yr achos marwolaeth "yn union" fel y mae'n ymddangos ar dystysgrif y Crwner.</p> <p>Ymddengys bod hyn yn broblem gyffredin, gan mai dim ond un Crwner sydd yn gallu'r Gymraeg, ac felly bod yr achos marwolaeth yn cael ei nodi yn Saesneg yn amlach na pheidio.</p> <p>Anfonwyd ymateb i'r Comisiynydd, gan hefyd ofyn am unrhyw gymorth neu gyngor y gallent ei gynnig i ddylanwadu ar yr adrannau allanol hyn o'r llywodraeth sydd heb eu datganoli ond sydd yn effeithio ar allu y Cyngor i ddarparu'r gwasanaeth dwyieithog llawn y dymuna.</p>
--	--	---

CWYNION ANFFURFIOL

DYDDIAD	CWYN	YMATEB.
Medi 2015	<p>Cyfeiriwyd (er gwybodaeth fwy na gweithrediad) atom wahoddiad uniaith Saesneg a dderbyniodd Cyngor Tref Pwllheli gan Plas Heli. Mynegwyd anfonlonrwydd cyffredinol am ddefnydd y Gymraeg yn y Plas a gwnaed ymholiad am Bolisi Iaith y Plas.</p>	<p>Cysylltwyd a Phlas Heli, a chafwyd gwybod eu bod wedi defnyddio asiantaeth allanol i farchnata'r digwyddiad dan sylw, ac nad oedd staff Plas Heli yn ymwybodol bod gwahoddiad uniaith Saesneg wedi ei anfon. Bu iddynt gysylltu a'r asiantaeth a chafodd gwahoddiad Cymraeg ei anfon o fewn ychydig ddyddiau.</p> <p>Ar fater polisi iaith ehangach Plas Heli: Nid yw'n eglur a oes gan Plas Heli bolisi iaith swyddogol neu beidio. Yn ôl y cytundeb lefel gwasanaeth a luniwyd rhwng y Cyngor a Phlas Heli, roedd disgwyl i Blas Heli lunio a mabwysiadu Polisi Iaith, ond nid ydym wedi derbyn copi er cysylltu i wneud cais dair gwaith.</p>
Rhagfyr 2015	<p>Derbyniwyd cais rhyddid gwybodaeth ynghylch Arolwg Tai ac Iaith Gwynedd ac Ynys Môn a gomisiynwyd gan hunaniaith. Roedd honiad yn cael ei wneud nad oedd yr ymchwil wedi ei bwysoli yn gywir ac nad oedd y Cyngor wedi derbyn cyngor ystadegydd proffesiynol ar y fethodoleg a ddefnyddiwyd.</p>	<p>Anfonwyd ymateb gan yr Uwch Reolwr Democratiaeth a Chyflawni yn nodi yn glir nad bwriad yr ymchwil oedd darparu darlun manwl cynhwysfawr, a bod y gwaith wedi cyflawni'r briff a osodwyd gan hunaniaith.</p>